

здатний надавати необхідну інформацію за запитом студента й контролювати його знання. Особливо електронний підручник необхідний студентам міжнародного факультету, в яких він викликає посилену зацікавленість.

Таким чином, аналіз різних видів ІКТ показує, що практично всі вони можуть бути з успіхом застосовані для вивчення фармакології в медичному ЗВО. Їх пілотне використання в роботі зі студентами міжнародного факультету виявило велику кількість і різноманіття електронних інформаційних ресурсів, особливо англомовних.

Отже, роками накопичений досвід відповідає сучасним тенденціям вищої медичної освіти й заслуговує поширення на інші форми навчання, що стимулюватиме розвиток належного українського інформаційного забезпечення в галузі викладання фармакології.

Список використаної літератури

1. Луценко Р.В. Актуальність організації ефективної самостійної роботи студентів при вивченні фармакології / Р.В. Луценко, С.Ю. Чечотіна, Т.О. Дев'яткіна, Е.Г. Колот та ін. // Медична освіта. – 2019. – № 4(85). – С. 56–61.
2. Луценко Р.В. Аналіз результатів складання ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК в Українській медичній стоматологічній академії студентами медичного факультету № 1 / Р.В. Луценко, М.М. Рябушко, А.Г. Сидоренко, С.Ю. Чечотіна та ін. // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20, вип. 4 (72). – С. 192–197.
3. Платова О.М. Дистанційне навчання при викладанні педіатричних дисциплін: виклики часу / О.М. Платова, Т.В. Стоєва, О.В. Тіткова // Медична освіта. – 2021. – № 4. – С. 52–56.
4. Kondra Imaniyal. Use of IT in Higher Education / Kondra Imaniyal // UGC Care Journal. India: Studies in Indian Place Names. – 2020. – № 40. – P. 280.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ляховський В.І., Краснов О.Г., Краснова О.І., Лисенко Р.Б., Нємченко І.І.

Полтавський державний медичний університет

У наш час дистанційне навчання стало важливою частиною системи освіти, робить процес цікавим і гнучким, розвиває дисципліну й цілеспрямованість. Застосування індивідуального підходу й різних форм такого навчання допомагає врахувати індивідуальні особливості студентів.

Ключові слова: форми дистанційного навчання, викладач, студент, заклад вищої освіти.

Nowadays, distance learning is an important part of the education system, makes the process interesting and flexible and develops discipline and purposefulness. The application of an individual approach and various forms of such training helps to take into account the individual characteristics of students.

Key words: forms of distance learning, teacher, student, institution of higher education.

Вступ. Протягом останніх десятиріч у країнах Європейського Союзу розробляється й упроваджується єдина політика у вищій освіті, у результаті чого був запущений Болонський процес, який передбачає широке впровадження в освітній процес дистанційного навчання, застосування інформаційних технологій на всіх рівнях [7; 8]. Важливою тенденцією сучасної освіти стали інформатизація й індивідуалізація навчання, створення систем, які сприяють підвищенню ефективності навчального процесу. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зроблено акцент на необхідності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій [9].

Пандемія COVID-19 внесла непередбачені зміни в педагогічний процес і спонукала використовувати цифрові інструменти й нові педагогічні методики. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. Але організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій виявилось зовсім не просто, адже не тільки Україна, а й жодна освітня система у світі не була підготовлена до цього [6].

Основна частина. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес здобуття знань і навичок, який відбувається в непрямій взаємодії віддалених учасників навчального процесу на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційне навчання – ефективний і сучасний метод здобуття якісної освіти. Специфічними ознаками дистанційної освіти є гнучкість, паралельність, широка аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, якість і позитивний вплив на студента [1; 3]. Із сучасної точки зору, дистанційне навчання – це нова специфічна форма навчання, яка передбачає використання певних підходів, методів, дидактичних засобів, взаємодії вчителя й учнів [4; 8].

Розрізняють заочну й електронну форми дистанційного навчання. У сучасних умовах важливим є саме електронне дистанційне навчання, при якому учасники навчального процесу реалізують особисту взаємодію й асинхронно, і синхронно в часі, переважно користуючись електронними системами доставки засобів навчання, комп'ютерні мережі й інформаційно-комунікаційні технології [2; 3].

Термін «дистанційна освіта» стосується тих, хто з тих чи інших причин не може відвідувати звичайні школи, коледжі або університети, або хоче навчатися вдома. Дистанційна освіта характеризується відкритим доступом до навчання, без обмежень часу й місця, пропонуючи гнучкі можливості навчання зі збереженням між викладачем і студентом взаємного зв'язку. Використання комп'ютерних технологій інтегровано в електронну освіту, що дозволяє створити єдиний навчальний простір, доступний для всіх учасників освітнього процесу [5; 7].

Дистанційна форма навчання передбачає різні модифікації [10]:

– дистанційна форма навчання, коли здобувач освіти індивідуально записується на курс і навчається дистанційно за методикою навчального центру;

– дистанційно-очна форма навчання, коли здобувач освіти вивчає предмет у навчальному закладі й має можливість додатково вивчати його дистанційно;

– класно-дистанційна форма, коли студенти однієї групи вивчають предмет у дистанційній формі й можуть спілкуватися зі своїм викладачем;

– здобувачі освіти беруть участь у окремих тематичних вебінарах, які обговорюються на очних заняттях;

– змішана модель навчання – використання розподілених інформаційно-освітніх ресурсів у класичному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання.

Змішане навчання має переваги дистанційного навчання й виключає його недоліки. Останнім часом спостерігається тенденція до розвитку змішаного навчання, яке поєднує в собі й традиційні, і дистанційні форми навчання [6; 10].

Переваги дистанційного навчання такі [4; 7]:

– невисока вартість навчання за рахунок скорочення витрат на оренду приміщень і аудиторій. Також студенти заощаджують на проїзді й оренді житла;

– зручний графік і можливість контролю навантаження, коли студент самостійно планує розклад занять і розподіляє свою завантаженість. Навчання в зручному темпі, коли студенти можуть не переживати, що відстануть від групи, й індивідуально вибирають найбільш комфортний темп;

– підходить для людей з обмеженими можливостями. Люди, не спроможні відвідувати навчальну установу, можуть освоїти професію дистанційно. Відсутність прив'язки до місцевості проживання учня, коли навчання забезпечується з будь-якого місця, де є інтернет;

– поєднання навчання й роботи, коли дистанційне навчання може проходити паралельно роботі, що дозволяє здобути не тільки теоретичні, а й практичні знання;

– цілодобовий доступ до матеріалів, коли здобувачі освіти в будь-який час можуть користуватися навчальними матеріалами. Дистанційна система освіти дозволяє виходити на зв'язок із викладачем і одержувати відповіді на всі запитання;

– сприятливе становище, тому що контрольні тести студент виконує у звичному місці, не відчуває стресу. На підсумки навчання не впливають настрої викладача, успішність із інших дисциплін та інші чинники.

Необхідно також нагадати про загальні проблеми, які виникають при дистанційному навчанні. Так, складаючи навчальні матеріали, необхідно враховувати, що значна частина здобувачів освіти мають невеликий досвід дистанційного навчання. Заняття зазвичай готують викладачі, які належать до традиційної системи освіти, тому ці матеріали, звісно, не повністю адаптовані до нової форми навчання.

Студенти, які навчаються дистанційно, частіше мають непевність у результатах навчання. Важливі також відсутність контакту з викладачем і недостатність соціальної взаємодії здобувачів освіти, що може призвести до проблем із самооцінкою. Крім того, лише малий відсоток спеціальної літератури наявний у онлайн-режимі. Незважаючи на помітний успіх дистанційного навчання, у суспільстві є думка, що студенти, які працюють в умовах дистанційного навчання, менш якісно підготовлені [3; 7].

Для усунення недоліків дистанційної освіти важливо використовувати різні форми й методи дистанційного навчання. Основними формами онлайн-навчання стали відеоконференція, форум, чат, блог, електронна пошта, анкетування, соціальні мережі [4; 5].

Відеоконференція – це конференція в режимі реального часу он-лайн, один із сучасних способів зв'язку, який дозволяє проводити заняття, коли здобувачі освіти й викладач перебувають на відстані, а обговорення відбувається в режимі реального часу з можливістю супроводжувати лекцію наочним матеріалом. Викладач може викладати відеолекції з певних тем і ставити питання, які будуть обговорюватися на лекційному аудиторному занятті. Студенти будуть змушені не тільки подивитися відеолекцію, а й підготувати відповіді на запропоновані викладачем питання. Використання відеолекцій створює ефект присутності в аудиторії, можна заощаджувати час на аудиторних заняттях, звертати більшу увагу на складні моменти теоретичного матеріалу.

Крім того, за цієї форми навчання підвищується якість засвоєння навчальної інформації. Такий виклад теоретичного матеріалу дозволяє викладачеві найбільш повно розкрити тему, а студенту – вивчати її в індивідуальному темпі, опрацюовуючи найбільш складні моменти. На відеолекції доцільно відводити близько 25% навчального матеріалу, тому що безпосереднє спілкування на аудиторному занятті дозволяє викладачеві здійснювати зворотний зв'язок зі здобувачами освіти й відразу реагувати на запитання, які в них виникають [2; 5; 10].

Форум – найпоширеніша форма спілкування в дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений певній проблемі або темі. Чат – це спілкування в режимі реального часу через інтернет: текстовий, голосовий, аудіо- і відеочат. Найбільш поширеним став текстовий чат. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу, що важливо під час вивчення іноземної мови в дистанційній формі. Блог – це форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. Електронна пошта використовується для організації спілкування викладача і студента, а також студентів між собою. Для поточного контролю в ході дистанційного навчання зручно використовувати різноманітні анкети, які є гнучким інструментом, оскільки запитання можна ставити по-різному. Соціальні мережі, служби обміну миттєвими повідомленнями дозволяють створювати групи, чати, вести обговорення інформації.

Для дистанційного навчання необхідно розробити структуру електронного навчального курсу [10]. Для цього потрібно створити робочу програму, провести календарне планування дистанційного курсу, розробити критерії оцінювання студентів, зібрати матеріал відповідно до робочої програми з дотриманням системності надання навчального матеріалу й вибрати джерела для навчання. До структури навчального модуля входять теоретичний навчальний матеріал, який містить навчальні ресурси, мультимедійні презентації, лекції, практичні роботи, завдання для самостійної роботи й модульний контроль. Для оцінювання знань, умінь і навичок, здобутих під час вивчення кожного модуля курсу, використовуються індивідуальні завдання, тести й опитування за допомогою контрольних запитань.

Висока наочність подання навчального матеріалу є однією з важливих сторін електронних навчальних матеріалів. Електронний навчальний контент поєднує в собі різні способи надання інформації, що набагато покращує розуміння навчального матеріалу й якість навчання [1; 2; 7]. Таким чином, формування дистанційного курсу складається з аналізу, опрацювання, перевірки, оцінки й корекції.

Пропонуються такі моделі дистанційного навчання: класичні, модифіковані, інноваційні [8; 10]. Одна з відомих форм дистанційного навчання, дистанційно-очна, має багато переваг перед традиційною, адже в одному навчальному модулі можна зосередити велику кількість необхідної інформації для проведення занять факультативу, спецкурсу. Реалізація основних завдань дистанційно-очного навчання на заняттях факультативів, спецкурсів забезпечить стимулювання здобувачів освіти до самоосвіти, сприятиме виробленню навичок дистанційного навчання й підвищенню результатів їхньої успішності [3; 6]. Перевагою дистанційно-очного навчання перед дистанційним є можливість додаткового спілкування викладача й студента, коли той перебуває під керівництвом педагога й одержує відгуки про свої успіхи.

Висновки. 1. У сучасних умовах дистанційне навчання у сфері вищої школи стало невід'ємною частиною системи освіти, воно робить процес гнучким, цікавим і багатофакторним. Від традиційних методів воно відрізняється підвищенням ролі самостійної роботи, розвитку відповідальності, дисципліни й цілеспрямованості.

2. Методи дистанційного навчання мають бути спрямовані на здобуття знань на відстані й забезпечувати ефективність їх засвоєння. Саме застосування особистісно-орієнтованого підходу в дистанційному навчанні й дистанційно-очної форми навчання з використанням відеоконференцій допомагає врахувати індивідуальні особливості студентів й виробити коректну модель онлайн-комунікації.

Список використаної літератури

1. Allen, I. E., Seaman, J. Changing course: Ten years of tracking online education in the United States/ I. E. Allen, J. Seaman. // Babson Survey Research Group and Quahog Research Group, 2013. – 47 p. – Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED541571.pdf>.
2. Burac M. A. P. Assessing the impact of e-learning system of higher education institution's instructors and students / M. A. P. Burac, J. M. Fernandez, M. M. A. Cruz and J. Dela Cruz//Published under licence by IOP. Publishing Ltd IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, ICITDA, 2018. – Vol. 482. – Art. 012009.
3. Goel A., Goel S.L. Distance Education in 21st Century/A. Goel, S.L. Goel// Deep and Deep Publication, 2009. – 300 p.
4. Holmberg B. The Evolution, Principles and Practices of Distance Education/B. Holmberg//Oldenburg: Bibliotheks und Informationssystem der Universität Oldenburg, 2008. – Vol. 11. – 173 p.
5. Kuźmicz K. E-learning: kultura studiowania w przestrzeni sieci. / K.E. Kuźmicz // Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2015. – 176 s.
6. Lokanath M., Tushar G., Abha Sh. Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic/ M. Lokanath, G. Tushar, Sh. Abha // International Journal of Educational Research Open. – 2020. – Vol.1. – Art. 100012.
7. Plebańska M., Kula I. E-learning: treści, narzędzia, praktyka/ M. Plebańska, I. Kula // Warszawa: Wydawnictwo ALMAMER Szkoła Wyższa, 2011. – 100 s.
8. Simpson O. Supporting students in online, open and distance learning/ O. Simpson // London: Kogan page Limited, 2002. – 237 p.
9. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
10. Кухаренко В. М. Дистанційний навчальний процес: [навчальний посібник] / В. М. Кухаренко [у співавторстві]; [за ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка]. – К. : Міленіум, 2005. – 292 с.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ Й АЛЕРГОЛОГІЇ

Ляховський В.І., Ляховська Н.В., Власова О.В., Луценко Р.В.

Полтавський державний медичний університет

Проаналізовано можливість використання мегаконігтивних здібностей студентів у вивченні клінічної імунології й алергології. В основу цього підходу покладено широкую різноджерельну інформацію про імунні механізми розвитку й лікування COVID-19.

Ключові слова: клінічна імунологія, мегаконігтивні здібності, антивірусний імунітет, COVID-19.

The article analyzes the possibility of using megacognitive capabilities of students in the study of clinical immunology and allergology. This approach is based on extensive information on the immune mechanisms of development and treatment of COVID-19.

Key words: clinical immunology, megacognitive abilities, antiviral immunity, COVID-19.

Одним із основних актуальних завдань викладачів і студентів медичного ЗВО є бажання бути в тренді сучасних світових науково-практичних досягнень у галузі медицини. Останні два роки особливого вибору акцентуації не було, проблема, яку намагається розв'язати все людство, одна – COVID-19. До цього десятиріччями навчальний процес із клінічної імунології й алергології відбувався традиційно, насамперед на основі роботи з пацієнтами в клініці. Студенти вивчали структурні й функціональні особливості імунної системи, засвоювали прикладну значимість сучасних імунологічних методів дослідження, вивчали специфічність імунної системи залежно від віку, клінічні прояви імунопатології й різновиди імунотерапії, пізнавали особливості аутоімунних процесів, оволодівали інформацією про імунопатогенез і терапію в онкології, акушерстві-гінекології, регенеративній медицині й трансплантології. У відповідь на пандемію COVID-19 усім медичним ЗВО не тільки в Україні, а й по всьому світу довелося швидко адаптувати свої знання, освітні програми відповідно до соціально-епідеміологічних вимог суспільства й переходити на дистанційну або ж змішану (онлайн і офлайн) схему навчання [1;8;9].

Виявилось, що дистанційне навчання – це новий виклик системі медичної освіти. Така специфічність вимагає від викладачів і студентів нових знань і вмінь, швидкого реагування, обрання дієвих онлайн-інструментів для проведення занять. В умовах кризи COVID-19 онлайн-освіта вимушено стала педагогічним проривом від традиційного методу до інноваційного сучаснішого викладання й навчання, від аудиторії до «Zoom», від особистого до віртуального, від семінарів до вебінарів. Нові вимушені методи подачі знань, на жаль, дещо втрачають клінічну частину, але відкривають багато аспектів, які дозволяють їх розглядати як нові тренди розвитку медичної освіти.